

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/15/2014/JK

Warszawa, 14 kwietnia 2014 roku

**Pani
Joanna Kluzik-Rostkowska
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowno Pani Minister,

wypełniając zobowiązanie nałożone na Rzecznika Praw Dziecka ustawą z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na konieczność wzmocnienia ochrony dzieci przebywających w niepublicznych placówkach.

W świetle obowiązujących przepisów osoby prawne i fizyczne mogą zakładać niepubliczne szkoły i placówki oświatowe po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego. Jednak tylko w przypadku szkół, ubiegających się o nadanie uprawnień szkoły publicznej, powyższy wpis jest uwarunkowany pozytywną opinią kuratora oświaty, a w przypadku szkoły prowadzącej wybrane kształcenie zawodowe – także właściwego ministra, zgodnie z art. 82 ust. 2a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Ponadto, przepisy prawa zobowiązują kuratora oświaty tylko w przypadku szkół niepublicznych, które uzyskały uprawnienia szkoły publicznej, do przeprowadzenia kontroli w ciągu pierwszych 6 miesięcy ich działalności (art. 85 ust. 2 ustawy o systemie oświaty). Powyższe uregulowanie nie dotyczy niepublicznych placówek.

Analiza spraw wpływających do mojego Biura (w tym sytuacji dzieci przebywających w Specjalnym Ośrodku Wychowawczym w Zabrze) jednoznacznie wskazuje na potrzebę wprowadzenia analogicznych rozwiązań prawnych w odniesieniu do niepublicznych placówek. Zwracam się zatem do Pani Minister z prośbą o podjęcie działań zmierzających do zmiany przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), polegających na:

- 1) wprowadzeniu wymogu uzyskania pozytywnej opinii kuratora oświaty gwarantującej, że organizacja niepublicznej placówki nie będzie pozostawała w sprzeczności

z realizacją praw dziecka, przed dokonaniem jej wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego,

- 2) wprowadzeniu wymogu zbadania jej działalności przez kuratora oświaty w ciągu pierwszych 6 miesięcy od rozpoczęcia działalności, a w szczególności zaś stwierdzenia, czy sposób jej funkcjonowania jest zgodny z obowiązującymi przepisami, w tym - z prawami dziecka.

Jednocześnie zwracam uwagę Pani Minister na niedostateczne uregulowania w zakresie nadzoru pedagogicznego funkcjonujące w obecnym prawie oświatowym. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324 z późn. zm.) nie określa częstotliwości z jaką kuratorzy oświaty powinni wykonywać zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego w szkołach i placówkach (zarówno publicznych, jak i niepublicznych). Praktyka pokazuje, że placówki funkcjonują bez nadzoru pedagogicznego nawet po kilka lat. W przypadku Specjalnego Ośrodka Wychowawczego w Zabrze, od chwili wejścia w życie nowego rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego (tj. od 2009 r.), placówka ta nie była kontrolowana ani razu, pomimo wcześniej stwierdzonych nieprawidłowości, skutkujących wyrokiem karnym wobec jej dyrektora i koniecznością wymiany większości pracowników. Śląski Kurator Oświaty poinformował Rzecznika, że *placówki tej nie wylosowano do czynności planowych oraz nie wskazano do kontroli doraźnej z powodu braku skarg i interwencji*. Niezbędne wydaje się więc wprowadzenie w cytowanym rozporządzeniu takich zmian, które eliminowałyby ww. sytuacje i uniezależniały prowadzenie nadzoru od wyniku losowania bądź braku skarg.

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) proszę Panią Minister o analizę problemu, a także podjęcie działań, które będą służyły realizacji przedstawionych przeze mnie postulatów. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

Z wyrazami szacunku
Marek Michałowski

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 26 maja 2014 r.

DZSE.WSPE.523.186.2014.KT

Pan Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na wystąpienie nr ZEW/500/15/2014/JK z 14 kwietnia 2014 r., dotyczące wzmocnienia ochrony dzieci przebywających w niepublicznych placówkach, uprzejmie informuję.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324, z późn. zm.) wprowadza trzy formy sprawowania nadzoru pedagogicznego, tj.:

- 1) ewaluację działalności edukacyjnej szkół/placówek,
- 2) kontrolę przestrzegania prawa,
- 3) wspomaganie pracy szkół/placówek oraz nauczycieli w zakresie realizowanej działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego, nadzór ten jest realizowany przez wykonywanie wskazanych powyżej zadań i czynności w trybie działań planowych lub doraźnych. Organy sprawujące nadzór pedagogiczny są obowiązane do opracowania na każdy rok szkolny planu nadzoru pedagogicznego. Działania doraźne są prowadzone przez te organy w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieujętych w planie nadzoru pedagogicznego.

Ewaluacja zarówno problemowa, jak i całościowa, jest przeprowadzana w zakresie wymagań określonych w załączniku do ww. rozporządzenia. Nie jest możliwe prowadzenie ewaluacji w zakresie innych wymagań niż wskazane w rozporządzeniu.

Celem działalności kontrolnej jest dokonanie oceny stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek pod względem legalności.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ustala, na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, podstawowe kierunki realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, w szczególności zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego. Minister ustalając ww. kierunki polityki, w tym zadania z zakresu nadzoru, bierze pod uwagę m.in. wnioski z nadzoru pedagogicznego zawarte w sprawozdaniach przekazywanych ministrowi przez kuratorów oświaty, a także zalecenia i wskazania wynikające z działań organów kontrolnych (NIK, GIS).

Kurator oświaty dokonuje wyboru szkół i placówek przewidzianych do ewaluacji i kontroli planowych w danym roku szkolnym w zakresie zgodnym z podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa, które na podstawie przepisów art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty ustala Minister Edukacji Narodowej. Wskazane są w nich m.in. zakresy ewaluacji w odniesieniu do poszczególnych typów szkół i rodzajów placówek (np. w roku szkolnym 2012/2013 kierunki realizacji zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego obejmowały kontrole planowe w niepublicznych szkołach podstawowych w zakresie *spełniania warunków określonych w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty przez niepubliczną szkołę podstawową o uprawnieniach szkoły publicznej*).

W świetle przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. Nr 164, poz. 1169 oraz z 2009 r. Nr 168, poz. 1325), w celu zapewnienia właściwego wykonywania zadań i czynności wynikających ze sprawowania nadzoru pedagogicznego, pracę kuratorium należy tak zorganizować aby pracownicy przeprowadzający w szkołach lub placówkach ewaluacje lub kontrole byli wybierani w sposób losowy. Zgodnie z ww. zasadą do szkoły/placówki wytypowanej przez kuratora do przeprowadzenia działań w ramach nadzoru pedagogicznego w trybie planowym, zostanie skierowany losowo wybrany wizytator kuratorium oświaty. Jednym z czynników decydujących o wyborze szkoły/placówki do przeprowadzenia działań nadzoru pedagogicznego w trybie planowym, jest czas, jaki upłynął od dokonania czynności nadzoru przeprowadzonych w danej jednostce oświatowej. Obowiązujące rozwiązania prawne umożliwiają kuratorom oświaty zaplanowanie kontroli i ewaluacji w szkołach/placówkach w optymalnych odstępach czasowych.

W związku ze zgłoszonymi postulatami odnoszącymi się do sprawowania nadzoru pedagogicznego nad niepublicznymi szkołami i placówkami zostanie rozważona możliwość uwzględnienia ich przy ustalaniu podstawowych kierunków polityki oświatowej Państwa w kolejnych latach szkolnych.

Jednocześnie, należy podkreślić, że zapewnienie dzieciom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach to podstawowe zadanie organu prowadzącego każdą szkołę lub placówkę systemu oświaty.

Ze względu na najwyższą wagę problemu, dotyczącego zagrożenia bezpieczeństwa dzieci w placówce systemu oświaty, kuratoria oświaty na

zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej przeprowadzają kontrole we wszystkich specjalnych ośrodkach wychowawczych w kraju. Kuratorzy oświaty sprawdzają warunki pobytu wychowanków w placówkach, ich liczbę, wiek, podstawę przyjęcia do ośrodka, kontakty ze światem zewnętrznym, z rodzicami, przedszkolami i szkołami. Ponadto mają dokonać analizy organizacji pracy placówki, w tym celów i zadań przez nie realizowanych oraz sprawdzić kwalifikacje kadry pedagogicznej tam zatrudnionej.

Ogólnopolska kontrola wszystkich specjalnych ośrodków wychowawczych pozwoli na uzyskanie obrazu sytuacji wychowanków w tych placówkach i będzie stanowiła podstawę do wdrożenia odpowiednich rozwiązań mających na celu poprawę jakości pracy tych ośrodków, w tym dbałość o bezpieczeństwo wychowanków i ich właściwy rozwój.

Liczę, iż po zebraniu niezbędnych do analizy danych, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Biuro Rzecznika Praw Dziecka wspólnie dokona analizy problemu, co umożliwi podjęcie działań zmierzających do przyjęcia najbardziej korzystnych z punktu widzenia potrzeb dzieci i młodzieży rozwiązań prawnych i organizacyjnych.

2 wypracami z ramienia

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Tadeusz Sławczyk
SEKRETARZ STANU

